

Република Србија
**КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТУ
КОНКУРЕНЦИЈЕ**

Број: 6/0-02-501/2015-5
Датум: 07. јул 2015. године
Београд

На основу члана 37. став 2. Закона о заштити конкуренције („Службени гласник РС“, број 51/09 и 95/13) и члана 2. став 1. тачка 6. Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“ број 49/2011), Председник Комисије за заштиту конкуренције, одлучујући по пријави концентрације од 19. јуна 2015. године заведеној под бројем 6/0-02-501/2015-1 коју су поднела привредна друштва ЕРЕХ SPOT SE са седиштем у Француској, на адреси Montmartre Boulevard 5, 75002 Париз, које заступа адвокат Ана Марић из Београда, Ресавска 32, и Јавно предузеће Електромрежа Србије, са седиштем у Београду, Кнеза Милоша 11, које заступа адвокат Марко Брежанчић из Београда, Кнез Михаилова 1-3, дана 07. јула 2015. године, доноси следеће

РЕШЕЊЕ

I ОДОБРАВА СЕ у скраћеном поступку концентрација учесника на тржишту која настаје заједничким улагањем од стране друштва ЕРЕХ SPOT SE са седиштем у Француској, на адреси Montmartre Boulevard 5, 75002 Париз, регистрованог у Пословном регистру Париза под матичним бројем 508010501, као и друштва Јавно предузеће Електромрежа Србије, са седиштем у Београду, Кнеза Милоша 11, регистрованог у Агенцији за привредне регистре под матичним бројем 20054182, у циљу стварања новог учесника на тржишту акционарског друштва SEEPEX, које ће пословати на дугорочној основи и имати све функције независног учесника на тржишту.

II УТВРЂУЈЕ СЕ да је у целости извршена обавеза плаћања накнаде за издавање овог решења и то тако што је друштво ЕРЕХ SPOT SE са седиштем у Француској, на адреси Montmartre Boulevard 5, 75002 Париз, дана 22. јуна 2015. године, уплатило износ од 6250,00 евра (словима: шестхиљададвестапедесет евра) на девизни рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Народне банке Србије, док је Јавно предузеће Електромрежа Србије, са седиштем у Београду, Кнеза Милоша 11, дана 22. јуна 2015. год. уплатило износ од 2,260,719.38 (двамилионадвесташесетхиљадаседамстотинадеветнаест динара и 38/100) на динарски рачун Комисије за заштиту конкуренције отворен код Министарства финансија, Управе за трезор, све с позивом на број 6/0-02-501/2015-1.

Образложење

Привредна друштва ЕРЕХ SPOT SE са седиштем у Француској, и Јавно предузеће Електромрежа Србије, са седиштем у Београду, поднела су дана 19. јуна 2015. године преко пуномоћника пријаву концентрације која настаје заједничким улагањем у циљу стварања новог учесника на тржишту друштва SEEPEX а.д. Београд, које ће пословати

на дугорочној основи и имати све функције независног учесника на тржишту, са предлогом да Комисија за заштиту конкуренције одлучи и одобри исту у скраћеном поступку. Накнада за издавање акта је уплаћена у целости.

По поднетом захтеву за заштиту података у смислу чл. 45. Закона о заштити конкуренције (у даљем тексту: Закон), одлучено је посебним закључком.

Одлучујући по поднетој пријави, председник Комисије (у даљем тексту: председник или Комисија) је извршио увид у поднету пријаву и поднеске од 23. 06. и 26. 06. 2015. године којима је уређена пријава, те је закључио да треба одлучити као у диспозитиву овог решења из разлога који ће даље бити образложени.

Увидом у изводе из одговарајућих регистара привредних субјеката, овде учесника концентрације, у њихове финансијске извештаје, као и у друге достављене доказе, утврђено је следеће.

Учесник концентрације EPEX SPOT SE са седиштем у Француској (у даљем тексту: учесник концентрације или EPEX) регистрован је у Пословном регистру Париза под матичним бројем 508010501. У власништву је следећих акционара: француског холдинга Holding des Gestionnaires de Reseau de Transport SA (HGRT) са 49% основног капитала, немачког друштва EEX AG са 10,7%, као и друштва Powernext SA са 40,3% основног капитала, које је иначе зависно друштво друштва EEX AG. EPEX пружа услуге које омогућавају трговање електричном енергијом и то производима дан унапред и унутар дана (тзв. спот производи електричне енергије) у Француској, Немачкој, Аустрији и Швајцарској. Осим тога обавља имплицитну алокацију преко-граничних спот интерконекцијских капацитета кроз повезивање тржишта на границама. Повезивање тржишта се састоји од расподеле капацитета између купаца и продаваца према куповним и продајним налозима и према размери слободних интерконекцијских капацитета. Присутан је у Мађарској, кроз пружање услуга управљања мађарској берзи електричне енергије, као и у Словачкој и Румунији кроз пружање услуга повезивања тржишта оператору тржишта електричне енергије. Повезаним учесницима на тржишту у смислу чл. 5. Закона сматрају се сва друштва акционари, њихова зависна друштва и сестринске фирме, као и три зависна друштва EPEX-а. Три повезана учесника EPEX-а, тачније акционари EEX AG-а, основали су друштва у Србији како би могли да обављају делатност трговине електричном енергијом у Србији. Наиме, било је потребно основати српско друштво како би могао да се добије Уговор о балансној одговорности са ЕМС-ом, који представља предуслов за добијање лиценце за трговање електричном енергијом. Међутим, из навода у пријави произлази да ова друштва не пружају релевантни производ, с обзиром да се активност трговања електричном енергијом разликује од „пружања услуга омогућавања трговине спот производима електричне енергије од стране берзи електричне енергије/оператора тржишта и брокера“.

Сви релевантни подаци у вези власничке структуре и детаљна листа свих друштава која се сматрају учесником концентрације преко EPEX-а, достављени су Комисији, размотрени и узети у обзир при одлучивању у овој предметној ствари.

Једино повезано друштво које ће, осим EPEX-а, на одређени начин бити укључено у трансакцију, односно релевантно за доношење одлуке у овом поступку, јесте друштво EEX AG које је (потпуно) зависно друштво друштва EEX AG (акционара EPEX-а).

Ово друштво ће новом учеснику на тржишту (које се оснива кроз заједничко улагање) пружати услуге клиринга, о чему ће више бити речи даље у Образложењу.

Учесник концентрације Јавно предузеће Електромрежа Србије, са седиштем у Београду, (у даљем тексту: учесник концентрације или ЕМС), регистровано је у Агенцији за привредне регистре под матичним бројем 20054182, регистрована делатност: Пренос електричне енергије, шифра делатности 3512, власништво удела 100% Република Србија. Зависна друштва ЕМС-а (100% удела) су: Привредно друштво за изградњу електроенергетских објеката „Електроисток-Изградња“ д.о.о. Београд, матични број 20055847, обавља делатност извођења електро и грађевинских радова на електроенергетским објектима, као и Привредно друштво за пројектовање, консалтинг и инжињеринг електроенергетских и телекомуникационих објеката и система „Електроисток – Пројектни биро“ д.о.о. Београд, матични број 20055871, које обавља делатност пројектовања електроенергетских објеката и система. Повезаним учесницима на тржишту у смислу чл. 5. Закона сматрају се оба зависна друштва ЕМС-а.

ЕМС обавља делатност преноса електричне енергије и управљања преносним системом у Србији, која представља делатност од општег интереса. Законом о енергетици („Сл. гласник РС“, бр. 145/2014) одредбом чл. 177. дефинисано је организовано тржиште електричне енергије као институционално уређен однос између понуде и тражње учесника на тржишту електричне енергије са унапред одређеним стандардизованим продуктима и физичком испоруком, на временском оквиру дан унапред и унутар дана, а према чл. 178. делатност управљања овим тржиштем обавља „оператор тржишта“. Одредбом чл. 179. прописано је да ће оператор преносног система, што је ЕМС, основати оператора тржишта, на начин и у складу са актом Владе. Закључком Владе 05 Број: 312-1864/2014 од 28.02.2014.год., тачком 2., Влада се сагласила да, „ради обављања делатности организованог тржишта електричне енергије ЈП ЕМС Београд и ЕРЕХ SPOT Француска оснују привредни субјект у Републици Србији (SEEPЕХ)“. Даље је препоручено ЕМС-у да у том правцу предузме активности, водећи рачуна да удео ЈП ЕМС буде већински односно не мањи од 75%.

Друштво заједничког улагања SEEPЕХ (у даљем тексту: SEEPЕХ), оснива се у форми акционарског друштва, које није јавно, са седиштем у Београду. Пословна делатност SEEPЕХ-а је енергетска делатност успостављања и руковођења организованим тржиштем електричне енергије, која је детаљно регулисана Законом о енергетици и подлеже добијању лиценце. Приходи ће се остваривати наплатом тарифе од учесника на тржишту. SEEPЕХ ће имати два акционара, при чему ће ЕМС имати 75% акција, а ЕРЕХ SPOT 25%, на основу новчаних улога у капиталу друштва који ће укупно износити 2 (два) милиона евра (односно динарска противвредност овог износа на дан уплате, која још увек није позната).

Органи управљања друштвом ће бити: Скупштина друштва, Надзорни одбор и Извршни директор. Надлежности су одређене Статутом друштва, из чијих одредби произлази да ће Скупштина друштва бити надлежна за доношење одлука које су јој иначе у надлежности у складу са Законом о привредним друштвима. Свака обична акција даје право на један глас. Све одлуке се доносе простом већином гласова укупног броја гласова, осим ако је другачије прописано Законом о привредним друштвима или Статутом (једногласност се тражи за питања садржана у члану 13.8 Статута). Надзорни одбор је надлежан за доношење кључних пословних одлука које се тичу активности

друштва, а односе се на установљавање стратегије друштва, надзор над Извршним директором итд. Између осталог, одлучује о тарифама и основним правилима организованог тржишта. Имаће три члана, од којих ЕМС предлаже два члана. Један од чланова предложен од стране ЕМС-а ће се бирати као председник Надзорног одбора. Надзорни одбор одлучује већином гласова свих чланова осим ако другачије није прописано Статутом, којим је прописано за које одлуке се захтева једногласност у одлучивању. Имаће две саветодавне комисије које му помажу у раду и то комисију за ревизију и за стратегију. Извршног директора бира и разрешава Надзорни одбор.

Предметна Концентрација ће бити спроведена на основу и у складу са Уговором о Сарадњи, закљученим 05. јуна 2015. год. између учесника концентрације, укључујући све његове прилоге и то: Уговор о оснивању и Статут SEEPEX-а; Уговор акционара; Уговор о пружању услуга; Уговор о закупу; План Пројекта и Кључне тачке; Буџет; Организација пројекта; као и Бизнис план за SEEPEX. Наведени Уговор о сарадњи са прилозима, представља акт о концентрацији.

С обзиром на специфичну и за Србију потпуно нову делатност коју ће SEEPEX обављати, као и правни режим који се на њу односи, намеравана Концентрација подразумева оснивање заједничког друштва као и испуњење неопходних услова како би то друштво постало функционално оперативно. У пријави је наведено да се потребне активности могу сврстати у две фазе, фазу пројектовања и фазу имплементације, које „заједно чине једну операцију обзиром да су међусобно повезане на такав начин да се једна фаза не би спроводила да нема друге“.

Фаза пројектовања (ФП) обухвата све припремне радње за оснивање као и оснивање друштва заједничког улагања у форми акционарског друштва, о чему је претходно било речи. Почине даном потписивања Уговора о Сарадњи и завршава се када се кумулативно испуне услови из члана 4. Уговора о Сарадњи, међу којима је и одобрење Владе за инвестирање капитала ЕМС-а као и одлука Комисије. Када сви услови из чл. 4. буду испуњени, SEEPEX ће бити основан и функционисати у складу са својим интерним актима, док ће однос акционара бити уређен Уговором акционара. Тада ће бити окончана тзв. ФП.

Комисија је посебно ценила одредбу чл. 3. Уговора о сарадњи, која садржи [...] ¹. Иначе, тек након што SEEPEX постане у потпуности оперативан, наступиће концентрација у смислу ове Пријаве.

[...].

Друга фаза или фаза имплементације (ФИ), како су је назвали учесници концентрације, обухвата активности усмерене на испуњење свих неопходних услова за рад и почетак обављања делатности друштва заједничког улагања, укључујући и добијање потребне лиценце. Након оснивања друштва заједничког улагања, акционари а овде учесници концентрације, предвидели су одређене услове у чл. 5. Уговора акционара, које сматрају нужним за почетак рада друштва као оператора организованог тржишта. За доношење одлуке по пријави концентрације, Комисија је посебно ценила околности и одредбе у вези потписивања Уговора о пружању услуга и Уговора о закупу,

¹ Акт садржи заштићене податке. Заштићени подаци приказани су ознаком [...] или у распону који Комисија сматра одговарајућим начином заштите.

имплементације система информационих технологија [...]. При том је важно напоменути да се Комисија, начелно говорећи као и код одлучивања по предметној пријави, не упушта у питање спровођења Закона о јавним набавкама нити Закона о енергетици, за које није ни надлежна.

Комисија сматра да је основан став подносилаца пријаве да је битно испунити све неопходне услове како би друштво заједничког улагања могло да почне са обављањем своје пословне делатности, на, како је Законом прецизирано (чл. 17.), дугорочној основи и са свим функцијама независног учесника на тржишту. Ако се има у виду да предметна делатност будућег друштва SEEPEX представља потпуну новину на српском тржишту, онда питање испуњености свих, може се рећи претходних услова, је од изузетног значаја и мора се нарочито ценити код одлучивања по предметној пријави. У прилог овом ставу говори и став Европске Комисије изражен у Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings, OJ C 95, 16.04.2008, (у слободном преводу Консолидовано Обавештење у вези са Уредбом о контроли концентрација између учесника на тржишту (ЕС) бр. 139/2004, OJ Ц 95, 16. 4. 2008., у даљем тексту: Консолидовано Обавештење), у параграфу 94, где је констатовано следеће: „Карактер потпуне функционалности значи да заједничко улагање мора обављати активност на тржишту, обављајући функције које уобичајено обављају учесници на тржишту које обављају активност на истом тржишту.“

У Консолидованом Обавештењу (параграф 105) је, такође, истакнут значај добијања лиценце и то: “Заједничком улагању недостаје (елемент) довољних пословних активности на дугорочној основи када недостају одлуке трећих лица које су од есенцијалног значаја за отпочињање активности заједничког улагања...Примери су додела уговора (нпр. код јавних тендера), лиценце (нпр. у сектору телекомуникација) или приступ правима својине (нпр. код експлоатације нафте и гаса). Док такве одлуке не буду донешене, нејасно је да ли ће заједничко улагање уопште постати оперативно или не. Стога се не може сматрати да заједничко улагање обавља економску функцију на дугорочној основи и консеквентно се не квалификује као функционално. Ипак, једном када таква одлука буде донета у корист предметног заједничког улагања, овај критеријум је испуњен и настаје концентрација.“ У конкретном случају, ex lege услов за отпочињање делатности SEEPEX-а, је добијање Лиценце за обављање енергетске делатности - управљање организованим тржиштем електричне енергије коју издаје Агенција за енергетику Републике Србије. У том смислу али и ради омогућавања да организовано тржиште (про)функционалише, учесници концентрације намеравају да друштво њиховог заједничког улагања, SEEPEX, [...]. Поред тога, сходно члану 10. Уговора о пружању услуга, [...].

Уговор о пружању услуга [...].

ЕРЕХ SPOT није [...].

Подносиоци пријаве сматрају да су Уговор акционара, као и Уговор о пружању услуга као интегрални део директно повезани и неопходни за спровођење Концентрације и стога покривени одлуком Комисије којом се Концентрација одобрава у складу са Законом о заштити конкуренције. Основни разлог који наводе је да се путем Уговора о пружању услуга, SEEPEX-у преноси суштински „know how“ од стране једног од његових оснивача, а то ће му омогућити да постане оперативан у временском периоду

које је значајно краће него што би то био случај да он сам развија такво знање. Самостално развијање знања би захтевало значајне ресурсе у смислу времена (које се мери годинама) и цене таквог развоја, док са друге стране преузимањем оваквог знања и искуства од EPEX SPOT-а превазилази се таква препрека. У прилог овој тврдњи наводе и околност да је EPEX SPOT у неколико случајева пружао сличне комплексне и софистициране услуге одређеном броју организованих тржишта електричне енергије, па су тако потенцијални учесници на тржишту (нарочито из страних земаља) већ упознати са функционисањем оваквог система, и у исти систем имају поверење. Даље наводе да је поверење основа сваке берзе, па тако и организованог тржишта електричне енергије, из чега произлази да је исправно и неометано функционисање платформе за трговање, које омогућава неометано извршење налога за трговину, основни предуслов за стицање поверења у једно организовано тржиште електричне енергије. [...].

Комисија сматра да се напред изнети став у погледу пружања предметних услуга може прихватити само делимично. Наиме, може се закључити да се ради о услугама од суштинског значаја за будућу делатност друштва заједничког улагања, јер се исте односе на неопходну [...]. Из тога као и из поднете пријаве, прилога и укупне документације, произлази да се [...].

Комисија је посебно ценила и одредбу која се односи на пружање клириншких услуга. Према наводима у пријави, питање клиринга је директно повезано и неопходно за спровођење концентрације. Одредбом члана 4.3.5 Уговора акционара, одређено је следеће „компанија ECC AG биће одређена као клириншка кућа за SEEPEX тржиште, у складу са прописима Србије, путем Уговора о пружању услуга клиринга који треба да ступи на снагу између SEEPEX-а и ECC. Конкретно, компанија ECC AG ће деловати у својству централног саговорача за све трговине у оквиру SEEPEX-а, обезбеђујући финансијску сигурност трговине.“ У вези са овом је и одредба [...].

Друштво које би пружало овакву врсту и квалитет услуге не постоји у Србији, а из свега наведеног произлази да ће ECC AG обезбедити вршење клириншких услуга на организованом тржишту електричне енергије, на начин који пружа највише стандарде у овом домену. Ово произлази из следећих изложених референци овог друштва. ECC AG послује под надзором European Securities and Markets Authority (ESMA) као и под надзором German Federal Financial Supervisory Authority (BaFin), и има лиценцу за пружање услуга клиринг за широк спектар трансакција унутар Европе. ECC AG обавља клириншке активности за 11 организованих тржишта, и стога је развила сарадњу са многим клириншким банкама у различитим земљама као и са учесницима на тржиштима за која обавља клиринг. ECC AG обезбеђује плаћања тако што уводи софистициран и исплатив начин колатерализације (обезбеђења) само тзв „нето“ сумарних позиција и обезбеђује испоруку електричне енергије путем своје ћерке фирме ECC Lux Sarl која је у њеном искључивом власништву, и тиме затвара круг трансакције обезбеђујући потпуну сигурност.

С обзиром на недостатак знања и искуства у овој области, било би изузетно тешко да SEEPEX сам развије клириншко решење, а о трошковима тог „подухвата“ и да не говоримо, те би се у том случају могло претпоставити да би био доведен у питање тренутак оснивања тржишта електричне енергије.

Комисија сматра да се и овај изнети став у погледу пружања предметних клириншких

услуга може прихватити само делимично и то из истих разлога и са истом аргументацијом као и у случају пружања услуга у вези ИТ платформе неопходних за успостављање и функционисање организованог тржишта. То даље значи да Комисија овим својим решењем може да прихвати [...].

Коначно, из свега наведеног произлази да предметна трансакција представља концентрацију у смислу чл. 17. ст. 1. тач. 3. Закона. Учесници концентрације имају обавезу пријаве концентрације у смислу чл. 61. ст. 1. тач. 1. Закона, што је утврђено увидом у финансијске извештаје учесника концентрације. Пријава је поднета благовремено у року од 15 дана од дана закључења Уговора о сарадњи који представља акт о концентрацији, у складу са чл. 63. ст. 1. тач. 1. и чл. 63. ст. 3. Закона, и у складу са Уредбом о садржини и начину подношења пријаве концентрације („Службени гласник РС“, бр. 89/2009).

Релевантно тржиште одређено је у складу са чл. 6. Закона и Уредбом о критеријумима за одређивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“, бр. 89/2009).

Полазећи од својстава, намене и цене предметног скупа роба/услуга, и делатности друштва заједничког улагања, одређено је релевантно тржиште производа у конкретном случају, уважавајући процену коју је дао подносилац пријаве. За оцену предметне концентрације, релевантно тржиште производа чини пружање услуга у циљу омогућавања трговине електричном енергијом, као и релевантно тржиште производа пружања услуга клиринга. Иначе, омогућавање трговине као посебно релевантно тржиште у односу на тржиште саме трговине електричном енергијом, је став заступљен и у пракси Европске комисије (ЕК), нпр. у случају M.5911, Tenne T/Elia/Gasunie/APX-Endex. Код дефинисања релевантног тржишта производа, Комисија је имала у виду и дефиниције и прихваћена решења у Закону о енергетици.

Закон о енергетици у чл. 2. тач. 55., дефинише организовано тржиште електричне енергије као институционално уређен однос између понуде и тражње учесника на тржишту електричне енергије са унапред одређеним стандардизованим продуктима и физичком испоруком, на временском оквиру дан унапред и унутар дана.“ Организовано тржиште је стога дефинисано као тржиште где се тргује искључиво краткорочним, тј. продуктима дан унапред и унутар дана (заједно су дефинисани као „спот продукти“).

SEEREX ће, као оператор тржишта установљен сходно Закону о енергетици (о чему је било речи претходно у Образложењу па није неопходно понављати), морати да прибави лиценцу за делатност управљања организованим тржиштем електричне енергије за тржишну област Србије.

Када су брокери у питању, везано за трговину електричне енергије, не постоји специфичан правни и регулаторни оквир у Закону о енергетици, јер су брокери слободни да обављају своје активности без икакве лиценце, као било који други вид пословања.

Међутим, начелно говорећи, трговина енергетским продуктима може се обављати или на организованом тржишту/берзама или путем билатералне „ОТС“ (Over-the-Counter) трговине. ОТС трговина се може вршити или путем електронске платформе којом управљају брокери или путем билатералних преговора две заинтересоване стране.

SEEPEx ће, у својству оператора тржишта, управљати организованим тржиштем електричне енергије (спот производи) и обезбедиће пратеће услуге клиринга. Рад Оператора тржишта суштински подразумева посредничку услугу, тј. пружање платформе за трговину и повезане услуге. Улога SEEPEx-а, као Оператора тржишта, је да пружи услугу која ће омогућити трговину електричном енергијом учесницима на организованом спот тржишту.

Омогућавање трговине електричном енергијом карактерише куповина и продаја путем трансакција (уговора) који могу бити са различитим временским интервалом и то краткорочни и дугорочни. Краткорочни уговори (такозвани „спот“) се односе на кратак рок реализације и то истог дана односно сата (Законом о енергетици дефинисани као „унутар дана“ односно „intra-day“), или следећег дана (Законом о енергетици дефинисани као „дан унапред“ односно „day ahead“), преко аукција или континуиране трговине. Дугорочни уговори представљају стандардизоване уговоре о куповини и продаји одређене робе стандардизованог квалитета и квантитета, на одређени датум у будућности и по одмах договореној цени. Односе се на дужи временски период реализације (месечни, тромесечни, сезонски или годишњи уговори).

Као што је напред већ разјашњено, трговина енергетским продуктима се може обављати путем билатералних преговора/уговора, посредством брокера и путем берзи односно оператора тржишта. Организовано тржиште електричне енергије и трговина посредством брокера чине исто релевантно тржиште производа с обзиром на следећа својства и намену: оба начина омогућавају трговину електричном енергијом; продукти су практично супститути тржишним учесницима; сви производи којима се тргује на организованом тржишту су расположиви за трговину посредством брокера (али не и обрнуто јер су производи којима се тргује на берзи увек стандардизовани). Овај став је исказан и у одлукама Европске комисије, нпр у случају M.5911, Tenne T/Elia/Gasunie/APX-Endex, у коме је, сходно томе, код оцене ефеката у обзир узета и конкуренције од стране брокера. Тренутно се у Србији трговина електричном енергијом може обављати само путем билатералних уговора и посредством брокера (тзв. ОТС тржиште), али је за оцену предметне концентрације важна трговина посредством брокера. Према наводима у пријави и најбољим сазнањима подносилаца пријаве, постоје две брокерске платформе које покривају српско ОТС тржиште: ICAP Energy и TFS Energy. Не постоје јавно доступни подаци о обиму трговине на овим платформама, као ни о постигнутој цени за трансакције закључене путем ових платформи. Ако се имају у виду европска искуства да успостављање берзе/организованог тржишта, има позитиван ефекат на трговину посредством брокера. Ово стога што успостављање поуздане референтне цене на организованом тржишту је, у већини случајева, и добар сигнал за успостављање брокерских платформи. То даље значи да, без обзира што се може очекивати да SEEPEx добије лиценцу за управљање организованим тржиштем, то неће представљати препреку за брокере да успоставе или даље развију своје платформе и обезбеде додатне могућности за трговину истим продуктима. Напротив, успостављање организованог тржишта електричне енергије, може представљати додатни подстицај брокерима да понуде своје продукте и у Србији (ценовни сигнали, степен ликвидности итд.).

Тржиште услуга омогућавања трговине електричном енергијом може се сегментирати према временским оквирима на дугорочне и краткорочне продукте који се међусобно разликују. Дугорочни продукти се односе на контролу ризика променљивости цена,

док су краткорочни спот продукти начин оптимизације трговачких портфеља, спот продукти се начелно сматрају комерцијалним производима а дугорочни финансијским, присутне су разлике у цени, и томе слично. Међутим, ако се има у виду одредба чл. 177. Закона о енергетици која дефинише организовано тржиште као тржиште где се тргује искључиво спот производима, за оцену ефеката ове концентрације није неопходно даље вршити сегментирање тржишта у овом смислу, односно дефиниција релевантног тржишта производа може остати отворена.

Услуга клиринга се обавља након трговине на берзи и служи да се изврши поравнање и плаћање трансакција између учесника. Она обухвата низ операција, а нарочито управљање финансијским позицијама у току трајања уговора, управљање колатералима (инструменти обезбеђења плаћања) у сврху контроле ризика пословања и управљање процесом наплате. Клиринг може бити билатералан, где је свака страна изложена ризику друге стране или кроз увођење тзв. централне уговорне стране ("Central Counter Party"), која се налази у уговорном ланцу између учесника у трансакцији – купца и продавца. ССР гарантује реализацију трансакције, тако што се правно поставља између купца и продавца. Као резултат тога, ССР је присутан у свакој трансакцији, постајући купац за све продавце, а истовремено и продавац свим купцима. ССР је обавезан да изврши трансакцију у потпуности, чак и у случају неиспуњавања обавеза од стране било које стране.

С обзиром да је чл. 181. Закона о енергетици прописана могућност увођења тзв. централне уговорне стране, учесници концентрације определили су се да клиринг обављају преко робне клиринг компаније и то ЕСС АГ, која је повезани учесник са ЕРЕХ-ом, али ће ове послове обављати на комерцијалној основи, што значи да ће однос SEEPEX-а и ЕСС АГ бити регулисан Уговором о пружању услуга.

Према наводима у Пријави концентрације, уговори за трговину електричном енергијом чија је испорука у различитим и географски одвојеним преносним мрежама (тј. тржишним областима) могу се сматрати супституцијама само уколико се њима тргује у мрежама које су део истог veleпродајног тржишта електричне енергије. Другим речима, два енергетска уговора се могу сматрати заменљивим само ако се односе на исто место испоруке. Из овога даље произлази да су тржишта у принципу везана за национални географски оквир. У земљама у региону, присутне су одређене регулаторне, организационе и економске баријере које захтевају успостављање локалних компанија као предуслов за трговину, рестрикције везане за трговину, разни видови увозних/извозних накнада итд. Следеће чињенице, такође, указују на националну димензију тржишта: на страни потражње, чињеница да учесници на тржишту којима је потребна електрична енергија у одређеној држави, не могу да је набаве путем куповине на организованом тржишту (берзи) које није успостављено у тој земљи; на страни понуде, потреба за прибављањем лиценце или регулаторног одобрења на националном нивоу остаје у одређеним државама; сваки тржишни учесник мора да има закључен уговор о балансној одговорности са оператором преносног система релевантним за државу где је електрична енергија испоручена; ниво накнада, као и цене производа у основи, се разликује на националном нивоу.

Ово нарочито важи уколико релевантно тржиште производа искључује ОТС трговину, у ком случају је могућност пружања услуге омогућавања трговине спот производима електричне енергије ограничена само на једног оператора који има ексклузивну

лиценцу и који, у складу са Законом о енергетици, мора бити успостављен као оператор тржишта са седиштем у Србији.

Из наведених разлога, а применом чл. 6. Закона у вези чл. 2, као и Уредбе о критеријумима за одређивање релевантног тржишта („Службени гласник РС“, бр. 89/2009), за оцену предметне концентрације, релевантно географско тржиште се одређује као територија Републике Србије у случају оба одређена релевантна тржишта производа.

Према наводима у пријави, учесници концентрације нису активни на релевантном тржишту, тако да немају никакав тржишни удео на истом. Прецизно су се изјаснили да, према најбољем сазнању: „(i) нити једно (индиректно) зависно друштво EPEX SPOT није активно на релевантном тржишту, (ii) нити један други (индиректни) акционар EPEX SPOT није активан на релевантном тржишту, и чак не пружа релевантни производ ни на једном географском тржишту, и (iii) нити једно лице повезано са EPEX SPOT неким другим индиректним начином контроле није активно на релевантном тржишту“. У ствари, коректно је рећи да у Србији не постоји берза електричне енергије, и да ће она тек накнадно бити успостављена. Стога, ако говоримо о учесницима на утврђеном релевантном тржишту и њиховим тржишним учешћима, могли би једино говорити о брокерима, али нема јавно доступних података о обиму и вредности трговине електричном енергијом путем брокера у Србији. Ако се не зна обим и вредност овог тржишта, онда се наравно не може проценити ни тржишно учешће било ког учесника на тржишту, и то ни пре ни после концентрације. Међутим, ако се имају у виду изјаве и наводи у пријави да нико од учесника концентрације није учесник на утврђеном релевантном тржишту, мора се закључити да нико од ових и са њима повезаних учесника, не послује као брокер у Србији. Ово потврђују и остали подаци у пријави, а нарочито да EPEX и са њим повезани учесници, немају остварене приходе у Србији у претходне три године, као и подаци о главним добављачима и купцима релевантног производа у Србији [...]. EMC је навео да, по њиховом најбољем сазнању, „нема присутних брокера (који поступају у име и за рачун својих клијената са пропратним системима за нетинг и испоруку) на релевантном тржишту“, из ког разлога није могуће [...].

Код оцене ефеката предметне концентрације, Комисија је имала у виду и то да ће SEEPEX бити опционо организовано тржиште, што значи да ће потенцијални учесници бити слободни да изаберу да ли ће трговати на берзи/организованом тржишту, или ће наставити да тргују на ОТС тржишту (билатерално или путем брокера). Из утврђеног чињеничног стања произлази да не постоји забринутост у погледу било ког критеријума за оцену дозвољености концентрације из чл. 19. Закона.

Код доношења одлуке, Комисија је нарочито имала у виду разлоге за спровођење предметне концентрације, који су детаљно образложени у пријави. Суштина је у следећем. Србија је потписник Уговора о оснивању Енергетске Заједнице и у пуној мери је посвећена пуној имплементацији легислативе Европске Уније у области енергетике. Циљ је да се и Србија прикључи тзв. интерном тржишту електричне енергије, које је још увек у фази развоја, а нарочито кроз примену тзв. „спајања тржишта“ на дан-унапред и унутардневном временском интервалу (market coupling механизам). Први корак у отварању тржишта електричне енергије у Србији било је раздвајање EMC од ЕПС и његово успостављање као независне компаније у јулу 2005. године. Наредни кораци су се, потом, односили на прогресивно отварање тржишта

електричне енергије и постепено давање могућности купцима да слободно бирају свог снабдевача. Успостављање организованог тржишта логичан је корак у даљем процесу отварања тржишта електричне енергије, који су својевремено пратиле и све државе чланице Европске уније, а тренутно га следе и остале уговорне стране Енергетске Заједнице.

У складу са Законом о енергетици, усвојеном у децембру 2014. године, ЕМС има обавезу да успостави организовано спот тржиште електричне енергије у Србији. Из наведеног произлази да ЕМС, кроз предметну концентрацију односно кроз оснивање друштва заједничког улагања, извршава своју законску обавезу, и доприноси извршењу међународних државних обавеза и препорука. Закон о енергетици установио је обавезу ЕМС да успостави организовано спот тржиште електричне енергије, при чему је ова активност дефинисана као тржишна, тј. мора бити профитабилна. Развој комплетних солуција за трговачку платформу и клиринг, практично, „од нуле“ представљао би „врло скупо и нерационално решење, имајући у виду величину српског тржишта електричне енергије и очекивани обим трговине на SEEPEx“, како је наведено у пријави. Осим тога, ЕМС сматра да ће функционално организовано спот тржиште, омогућити још ефикаснији начин набавке електричне енергије неопходне за надокнаду губитака у високонапонској мрежи, уз постојећу могућност куповине електричне енергије путем организовања тендера дугорочно. Са дан унапред тржиштем, ЕМС ће на располагању имати транспарентан, ефикасан и недискриминаторан механизам за ближе задовољење својих потреба на краткорочном временском оквиру, врло блиском реалном времену. Такође ће бити унапређена сигурност електроенергетског система, јер у либерализованом окружењу, сви учесници на тржишту електричне енергије морају да осигурају баланс између уговорних аранжмана и стварне количине струје која се уноси /износи из мреже, а организовано спот тржиште је ефикасно средство у том смислу.

Подносиоци пријаве сматрају да успостављање SEEPEx-а у форми партнерства између ЕМС и EPEx SPOT доноси собом многобројне квалитативне предности, те да ће утицати на повећање економске ефикасности. У пријави су детаљно изнете и образложене погодности које очекују подносиоци пријаве, како са становишта учесника концентрације, тако и интереса потрошача односно будућих учесника на организованом тржишту. Комисија је све ове наводе ценила и имала у виду код доношења одлуке, с тим што као посебно значајно овде излажемо следеће. „Циљ успостављања слободног тржишта електричне енергије је формирање транспарентног и фер тржишта које ће омогућити сигурност снабдевања електричном енергијом, уз конкурентне цене и широк дијапазон услуге купцима, слободним да бирају снабдеваче. У склопу целокупног модела тржишта електричне енергије, производи који се нуде на организованим тржиштима, у великој мери доприносе развоју и повећању конкуренције, како на veleпродајном, тако и на малопродајном тржишту. Ефикасна и ликвидна veleпродајна тржишта су предуслов за конкурентна малопродајна тржишта, самим тим представљајући велики бенефит и за крајњег купца“.

Имајући у виду све напред наведено, као и друге наводе у пријави и допунама, закључено је да спровођење предметне концентрације неће значајно ограничити, нарушити или спречити конкуренцију на тржишту Републике Србије или његовом делу, пре свега стварањем или јачањем доминантног положаја, односно да је предметна концентрација дозвољена у смислу чл. 19. Закона. Из тог разлога, одлучено је као у ставу првом изреке овог решења.

Одлука у ставу другом донета је применом чл. 65. ст. 5. Закона о заштити конкуренције као и чл. 2. ст. 1. тач. 6. Тарифника о висини накнада за послове из надлежности Комисије за заштиту конкуренције („Службени гласник РС“ бр. 49/11), а на основу оствареног прихода учесника у концентрацији и са њима повезаних учесника на тржишту у обрачунској години која претходи години у којој је дошло до концентрације.

Поука о правном средству

Ово решење је коначно у управном поступку.

Против овог решења може се поднети тужба Управном суду у року од 30 дана од дана достављања решења.

ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Доц. др Милоје Обрадовић